

Ea Energianalyse

Fremtidens Elpristavle

**En vej til flere aktive forbrugere, som er trygge ved
at foretage elvalg**

25-03-2013

Udarbejdet af:

Rune Brus

Sirid Sif Bundgaard

Vibeke Thyge Frandsen

Nina Stokkendal Poulsen

Mikael Togeby

Ea Energianalyse

Frederiksholms Kanal 4, 3. th.

1220 København K

T: 88 70 70 83

www.eaea.dk

Indhold

Forord	4
1. Sammenfatning	5
2. Baggrund for analysen	7
Interviews med danske og udenlandske aktører	7
Fokusgruppeinterviews	7
Købsstrategianalyse	8
3. Elmarkedet i dag og i fremtiden	10
Aktuelle ændringer.....	11
4. Den fremtidige elpristavle.....	13
Mærkning af produkttyper.....	13
Videreudvikling af miljømærkningen	16
Visning af tilbud.....	20
Prisvisning.....	24
Vejledning af forbrugeren	28
Skal alle produkter vises på Elpristavlen?	34
Den fleksible og dynamiske elpristavle	36
Forbrugertilfredshed	36
5. Organisering og drift af Elpristavlen	37
Offentlig myndighed eller privat aktør.....	37
Mulige placeringer af elpristavlen.....	39
Synergi med Gasprisguiden.....	41

Forord

Ea Energianalyse har gennemført denne analyse for Reguleringsudvalget, som skal fortage et eftersyn af reguleringen af den danske elforsyningssektor. Udvalget skal blandt andet undersøge, om konkurrencen og markedsstrukturen på detailmarkedet er tilfredsstillende, og hvorvidt forbrugernes adgang til el sikres til konkurrencedygtige priser. Udvalget skal tillige undersøge forbrugernes beskyttelse og muligheder for at agere på det liberaliserede marked.

Det danske detailmarked for el er på mange måder endnu ikke modnet i den grad, der var lagt op til ved liberaliseringen af markedet. Elmarkedet opfattes mere eller mindre berettiget som komplekst og uoverskueligt. For den utrænede forbruger kan det være overordentlig vanskeligt at sammenligne tilbud med forskellige perioder og prisfastsættelsesmetoder.

En god elpristavle kan være ét blandt flere instrumenter til at fremme et mere effektivt detailmarked. Interesserede forbrugere vil med elpristavlen kunne foretage et informeret valg mellem produkttype, pris, miljøforhold og leverandør.

Rammebetingelserne for elmarkedet er under udvikling. Datahub og engrosmodel er allerede vedtaget og i gang med at blive implementeret, og der kan forventes yderligere ændringer som følge af Reguleringsudvalgets arbejde.

Ændringer vedtaget af Folketinget i december 2012 betyder, at prisreguleringen for de mange kunder, der hidtil ikke har valgt elleverandør, ophæves. Dette vil øge incitamentet til at fortage elvalg, og det er en god anledning til at vurdere, hvordan en fremtidig elpristavle kan udformes.

Målet med dette projekt er at skabe grundlag for, at Reguleringsudvalget kan give anbefalinger i forhold til udformning og organisering af en fremtidig elpristavle.

En lang række danske og udenlandske aktører har medvirket til at belyse mulighederne for at udvikle effektive pristavler for elforbrugere. Vi vil gerne takke for deres mange bidrag. Ligeledes vil vi takke de 18 personer, som har deltaget som almindelige forbrugere i tre fokusgruppeinterview.

Mikael Togeby

1. Sammenfatning

En velfungerende elpristavle kan hjælpe den interesserede forbruger til at foretage et aktivt 'elvalg', dvs. valg af kontraktform (variabel pris, fast pris, bindingsperiode), pris, miljø og leverandør.

Denne analyse bygger på fokusgruppeinterview af forbrugere, interview af danske aktører, studie af udenlandske elpristavler og test af en række enkle købsstrategier. Analysen tager sit udgangspunkt i en forbrugersynsvinkel.

For at en forbruger kan føle sig tryk ved at foretage elvalg kræver det, at han/hun skal:

- Kende rammerne for køb af elektricitet, herunder at det er muligt at vælge kontraktform og leverandør. Herunder at det kun er en del af prisen, der påvirkes.
- Have adgang til konkrete tilbud fx fra elpristavlen.
- Have en tilstrækkelig forståelse af tilbuddene, herunder spørgsmålet om faste og variable priser samt mulighederne for miljøvalg.
- Kende sammenhængen mellem den viste øre/kWh og samlet omkostning.

På denne baggrund kan forbrugeren foretage valg ud fra egne præferencer. Elpristavlen kan med fordel bidrage til alle etaperne af forbrugers valg.

Bedre mærkning

Et hovedresultat af analysen er, at en fremtidig elpristavle bør have en bedre mærkning, end det er tilfældet i dag. Dette omfatter bl.a. en bedre mærkning af tilbud med variable priser og med hensyn til miljøvalg. Variable priser omfatter i dag både såkaldte spot+ og porteføljeprodukter. Disse bør mærkes tydeligt. Den nuværende mærkning af klimavalg omfatter produkter, som alene sender 'et holdningsmæssigt signal'. Dette vurderes stærkt utilfredsstillende i vores forbrugerinterview.

Bedre visning

Valg mellem forskellige produkttyper kan ske mere dynamisk, fx som visse udenlandske elpristavler, hvor der vises resultater for flere grupper samtidig. Måden, man vælger og sorterer tilbuddene på, bør være fleksibel og styret af brugeren. Det er vigtigt, at man i forbindelse med spot+ produkter kan vælge at få vist tillægget som supplement til den samlede pris. For de variable produkter kunne visningen udbygges med visning af fx det sidste års priser i stedet for alene sidste måneds pris. Det er også foreslået, at rabatter vises sær-

skilt, således at der bliver et større fokus på det egentlige produkt, som sælges.

Bedre vejledning

For at kunne vælge blandt de mange tilbud, er det vigtigt med bedre vejledning. Der er brug for en faktabaseret vejledning, som tager udgangspunkt i forbrugers situation. Ved fx at tage udgangspunkt i hvor meget eller lidt tid forbrugeren ønsker at anvende på elvalg, kan der udformes en mere konkret vejledning i forbindelse med faste og variable priser. Vejledningen kan give eksempler på både risiko og omkostninger ud fra konkrete historiske perioder. Dette vil styrke relevansen af de variable produkter - særligt for forbrugere, som ikke ønsker at foretage mange elvalg.

Fleksibilitet

Der vil i fremtiden komme mange nye produkter, fx når der kan tilbydes timeafregning til alle forbrugere. Det er i den forbindelse vigtigt, at elpristavlen er i stand til at favne alle tilbud. I modsætning til visse udenlandske elpristavler vurderes det som vigtigt, at den danske elpristavle har alle produkter – og at disse præsenteres på en relevant og fair måde. Elmarkedet bør styre elpristavlen – og ikke omvendt. Dette kræver at elpristavlen har tilstrækkelige ressourcer til udvikling.

Aktuelt er indkøbsforeninger ikke nævnt på elpristavlen. Indkøbsforeningerne bør nævnes, og der kan vises deres priser fra tidligere indkøb. Kun ved at beskrive alle muligheder kan elpristavlen fortsat være det sted, hvor alle kan starte deres elvalg.

Organisering

I forbindelse med spørgsmålet, om hvem der i fremtiden skal drive elpristavlen, kan det vurderes, om der kan opnås synergieffekter ved en fællesdrift med gasprisguiden.

Ligeledes kan det vurderes, om opgaven med elpristavlen skulle opdeles i to:

- Indsamling af priser og drift af database.
- Drift af hjemmeside med præsentation af tilbud og vejledninger for brugeren. Denne del kunne udbydes.

Det er endvidere vigtigt at vurdere, om disse funktioner skal placeres i privat eller offentlig regi. Et vigtigt aspekt i den forbindelse er, hvilken organisation, som i praksis er i stand til at levere de mest brugbare vejledninger – set med forbrugerøjne. Flere aktører fremhæver, at der skal være ”muskler” nok til at drive elpristavlen, herunder sikre at fejl og misbrug hurtigt bliver rettet.

2. Baggrund for analysen

Elpristavlens målgruppe er private forbrugere og mindre virksomheder. Dette projekt giver ikke anledning til at ændre dette. I projektet er der ikke skelnet mellem disse to forbrugergrupper, idet det vurderes at begge grupper vil stå overfor de samme udfordringer og have det samme behov for vejledning i forbindelse med et elvalg.

I dette afsnit beskrives kort de datakilder, som har været anvendt i projektet. Endvidere vises resultaterne af analysen af mulige købsstrategier.

Interviews med danske og udenlandske aktører

Danske aktører

Til brug for analysen har der været afholdt møder og/eller interviews med følgende interessenter, myndigheder og aktører: Energistyrelsen, Konkurren- og Forbrugerstyrelsen, Energitilsynet, Energinet.dk, Dansk Energi, Forbrugerrådet, Det Økologiske Råd, DONG Energy, Verdo/Midtjysk Elhandel og indkøbsforeningen Billigforbrug.dk. Der er i alt gennemført 12 interviews med danske aktører.

Udenlandske elpristavler

Der er samlet informationer om norske, svensk, finske, hollandske, tyske og britiske elpristavler. Dette omfatter i alt 26 elpristavler, hvoraf de 21 er kommercielle. Der er foretaget interviews med svenske, finske, norske og tyske aktører – heraf er myndighederne, som driver de officielle svenske og finske pristavler besøgt. Uddybende informationerne fra de enkelte lande er samlet i bilagsrapporten.

Fokusgruppeinterviews

Der er gennemført 3 fokusgruppeinterview med i alt 18 personer. Grupperne er ikke tænkt som repræsentative for alle elforbrugere, men deltagerne havde et relativt typisk elforbrug, og flertallet havde ikke foretaget elvalg. Hver gruppe mødtes én gang, og medlemmerne havde inden mødet fået til opgave at prøve elpristavlen. På mødet prøvede grupperne igen elpristavlen, drøftede oplevelsen, fik gennemgået vejledning og information på elpristavlen og diskuterede denne. Endelig fik grupperne forelagt eksempel på supplerende vejledning, og denne blev drøftet, inden der blev samlet op.

Elforbrug	Gennemsnit: 3.803 kWh/år (min 1.440, maksimum 16.000 kWh/år)
Har tidligere foretaget elvalg	28%
Har tidligere anvendt elpristavlen	56%
Kvinder/mænd	6/12

Tabel 1. Nøgletal om deltagere i fokusgruppeinterview.

Købsstrategianalyse

Analyse

Der er gennemført en analyse af, hvad resultatet bliver af et antal enkle købsstrategier: Hvor mange gange skal der vælges, hvilke produkter vælges og hvad bliver omkostningen til el? Grundlaget er udtræk fra elpristavlen fra maj 2009 til december 2012. Der er hentet samtlige tilbud en gang om måneden. Analysen er beskrevet i bilagsrapporten.

Der er testet 3 praktiske strategier (spot+, fast og fast med mindst 12 måneders varighed) med og uden klimavalg. Der er endvidere beregnet 4 sæt af omkostninger til sammenligninger.

Resultater

Resultatet af de tre praktiske strategier uden klimavalg er vist i figur 1. Det ses, at den gennemsnitlige omkostning for et parcelhus vil være omkring 45 øre/kWh i den betragtede 3,5 års periode, hvis man ikke har valgt, men er på forsyningspligtproduktet. Alle beløb er uden nettariffer og afgifter.

Spot+

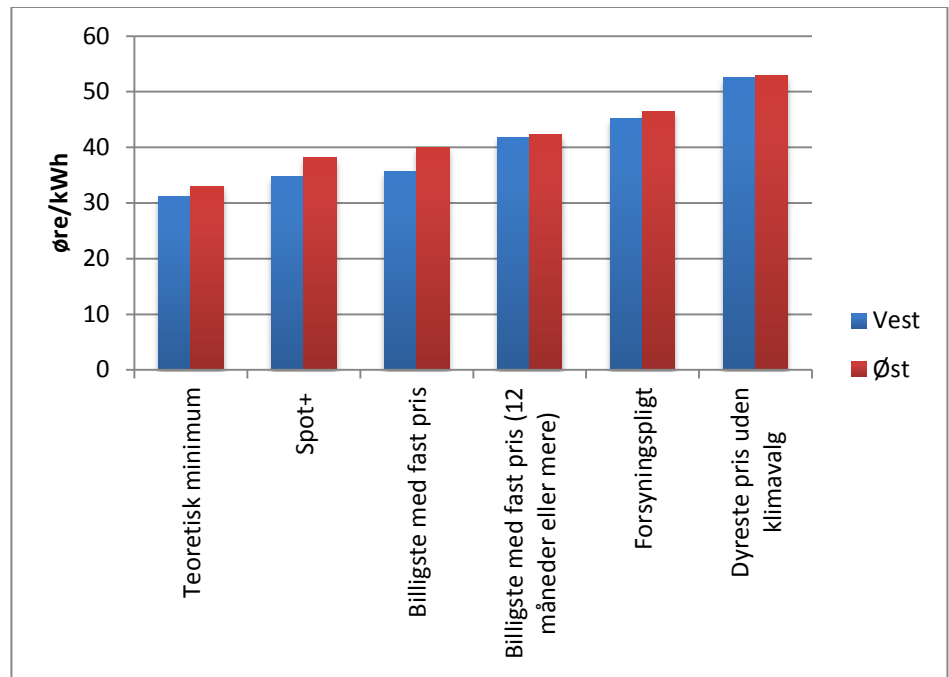
En strategi, som består i at vælge et spot+ produkt i hele perioden, fører til besparelser på ca. 10 øre/kWh i forhold til forsyningspligt, lidt mindre i Øst-danmark end Vestdanmark. Spot+ er den billigste af de praktiske strategier og ligger 4-5 øre/kWh fra det teoretiske minimum, som kun kan nås, hvis man kender de fremtidige priser.

Fast pris

Valg af fastprisprodukter ligger midt imellem forsyningspligt og spot+. Strategien med billigste fastprisprodukter af mindst 12 måneders varighed er 4-5 øre billigere end forsyningspligt, mens valget af billigste fastprisprodukt (uden krav til varighed) er tæt på spotprisen.

Antal skift

At vælge billigste tilbud med fast pris uden at stille krav til varighed kan betyde, at der skal foretages 11 skift i løbet af den undersøgte 3,5 års periode. Da det i mange tilfælde ikke er realistisk, så kan der være grund til enten at vælge fast pris med mindst 12 måneders leveringsperiode (kræver 3 skift) eller spot+ (1 valg dækker hele perioden).

Figur 1. Laveste pris i perioden juli 2009 til december 2012 ved tre af de praktiske strategier og tre referenceforløb (teoretisk minimum, forsyningspligtprisen og den maksimale pris). Gælder for et forbrug på 4.000 kWh/år. SydEnergi og DONG er valgt som netselskaber, der repræsenterer hhv. Vest- og Østdanmark. Priser er uden afgifter og nettariffr, men med moms. I bilagsrapporten findes resultaterne for andre forbrugsstørrelser og netselskaber.

Klimavalg

Som det må forventes, stiger gennemsnitsprisen, hvis kunder vælger klimavalg. Beregningerne viser, at prisen stiger 4-12 øre/kWh afhængig af kombination af type af fastprisprodukt og type af klimavalg.

3. Elmarkedet i dag og i fremtiden

Dansk Energi lancerede den første elpristavle i 2003, og der er i 2009, 2011 og 2013 kommet nye og forbedrede versioner af elpristavlen¹. Seneste ændring fra marts 2013 har bl.a. gjort det muligt at vise de nye forsyningspligtprodukter og tilbagefaldsprodukter efter udbud af forsyningspligtmyndigheden.

Forbrugerne er nøglen til at få konkurrencen på elmarkedet til at fungere og dermed realisere et effektivt elmarked. Derfor er det afgørende at sætte sig i forbrugernes sted, når der skal vælges løsninger for, hvordan forbrugerne og leverandører i praksis mødes på elmarkedet.

Enkle pædagogiske løsninger med tilstrækkelig information skal gøre det muligt for forbrugerne at træffe et valg på baggrund af egne præferencer. Og forbrugerne skal være trygge ved processen.

Wilson² finder, at søgeomkostninger ofte er mere konkurrencehæmmende end skifteomkostninger (se figur 2). Han argumenterer for, at der er større fordele (for konkurrence og velfærd) ved at reducere søgeomkostninger frem for skifteomkostningerne.

Figur 2. Elementer i søge- og skifteomkostninger i forbindelse med et elvalg.

¹ Se bl.a. Energistyrelsen (2008): Forbedret konkurrence på el-detailmarkedet for små og mellemstore forbrugere.

² Wilson, C. M. and C. W. Price (2005): Irrationality in consumers' switching decisions: When more firms may mean less benefit. Wilson, C. M. and C. W. Price (2010): Do consumers switch to the best supplier? Oxford Economic Papers, Vol. 62, issue 4, pp. 647-668. Wilson, CM (2012) Market Frictions: A Unified Model of Search and Switching Costs, European Economic Review, 56(6), pp.1070-1086.

Det følgende er baseret på, at forbrugerne er (eller bliver) gjort bekendt med rammerne for elmarkedet, herunder først og fremmest

- At alle kan vælge elleverandør
- At valget kun påvirker en lille del af elregningen

Det sidste er vigtigt, da det indgår i forbrugerens prioritering af, hvor meget tid, han eller hun ønsker at bruge på at agere på elmarkedet, hvilket igen kan have betydning for længden af den aftale, forbrugeren ønsker at indgå.

Forbrugerne skal gøres bekendt med, hvor og hvordan der kan indhentes priser fra forskellige leverandører – fx ved at benytte sig af elpristavlen. I den forbindelse er det vigtigt, at forbrugerne oplyses om og forstår forskellene på de forskellige produkter, herunder

- Forskellene på faste og variable priser (og på variable prisprodukter indbyrdes)
- Miljø: Forskellene på klimaprodukterne

Er disse forhold i orden, bør det være muligt for forbrugerne at foretage elvalg ud fra deres egne prioriteringer af pris, tidsforbrug, klimaeffekt m.v.

Aktuelle ændringer

Hurtigere leverandørskift

Datahub'en, som drives af Energinet.dk, er taget i brug i marts 2013. Datahub'en samler alle oplysningerne om danskernes elforbrug ét sted, og gør det lettere for elleverandørerne at foretage kundeskift. Det vil bl.a. betyde, at det fremover er muligt at skifte elleverandør med 14 dages varsel, mod tidligere løbende måned plus 30 dage. Dette er en forbedring for forbrugerne.

Én elregning

Fra oktober 2014, hvor den såkaldte engrosmodel implementeres, vil forbrugerne kun få én elregning (og ikke som i dag, hvor forbrugerne modtager regninger fra både netselskab og leverandør, hvis disse er forskellige selskaber). Engrosmodellen medfører, at elleverandøren overtager kundekontakten, og at netselskabet bliver en underleverandør til salgsselskabet. Dette kan blive en forenkling for forbrugerne.

Udvikling af nye produkter

Elleverandøren overtager med indførelse af engrosmodellen ansvaret for at opkræve nettariffer og energifgifter hos forbrugerne. Omvendt er de ikke længere forpligtet til at videreføre nettariffen uændret til forbrugernes regning. Dette kan betyde en udvikling i forhold til, hvordan handelselskaberne fastsætter deres priser. Man kunne således forestille sig produkter, som tilby-

der en fast pris, der inkluderer alle omkostninger, forbrugeren skal betale. Dette kan potentielt betyde, at elpristavlen ikke længere kan vise net- og handelsudgifter.

Udnyttelse af nye elmålere til timeafregning vil også gøre det muligt med mere avancerede kontraktformer, fx dag/nat tariffer eller afregning efter timepriser. Med timeafregning kan forbrugeren spare penge ved at tilpasse forbruget til den aktuelle pris. Dette er ikke tilfældet under den nuværende skabelonafregning med årlig aflæsning af måler.

Dynamiske tariffer

Fra oktober 2014 kan nettariffen blive tidsvarierende. Sammen med dynamiske markedspriser kan dette bringe nye produkter i spil. Elleverandørerne kan frit vælge, om og hvordan de vil sende de dynamiske priser videre til forbrugeren. Nogle forbrugere vil foretrække at betale lidt mere mod til gengæld at få en flad tarif.

Forudbetalte regninger

Afregningen til netselskabet skal falde den 25. i hver måned for det registrerede forbrug i den foregående måned, og afgifterne forfalder den 15. i måneden efter, at de er faktureret, uanset forbrugstidspunktet. I og med at elleverandøren er ansvarlig for at opkræve betaling for både handelsomkostninger, nettarif og energiafgifter, forventes mange selskaber at skifte til forudbetalte regninger.

4. Den fremtidige elpristavle

På baggrund af interview og analyser gennemgås herunder en række mulige forbedringer, som kunne indarbejdes i forbindelse med en ny elpristavle. Der tænkes på en elpristavle, som fx kunne tages i brug til oktober 2014.

Mærkning af produkttyper

Der er mange forskellige produkter på det danske elmarked, hvilket kan betyde, at det nogle gange kan være svært at gennemskue, hvilket produkt man som forbruger skal vælge, og hvilke konsekvenser dette vil have for den elpris, man skal betale.

Produkterne omfatter forskellige typer af variable produkter fx portefølje (produkter, hvor prisen varierer månedsvist) og spot+ samt forskellige længder af fastpriskontakter. For alle disse produkttyper er der desuden mulighed for at vælge et produkt med klimakrav.

Fire produkttyper

En måde at opdele produkterne på elpristavlen er dels i forhold til fast pris, variabel pris og dels i forhold til klimavalg. Dette giver fire grundtyper af produkter:

	Uden klimavalg	Med klimavalg Fx • CO ₂ -reduktion • Nye VE-anlæg • Oprindelsesgarantier
Fast pris Fx • 3 måneder • 6 måneder • 12 måneder • 36 måneder		
Variabel pris Fx • Spot+ • Portefølje		

Figur 3. Fire produkttyper af elkontrakter. Både tilbagefaldsproduktet og det nye forsyningspligtprodukt er af typen faste priser uden klimakrav (kvartalvis faste priser).

Inden for de fire produkttyper kan der være en række variationer, fx introduktionsrabatter, forskellige gebyrer (fx rykkergebyrer eller et gebyr, hvis der ikke anvendes betalingservice), forudbetaling og hvilket produkt man overføres til

efter udløb af aftale. Ligeledes kan der inden for de tre nævnte klimaprodukter være en lang række variationer.

Mærkning

Skal forbrugerne have overblik over udbuddet af produkter på elmarkedet, kan produkterne med fordel kategoriseres (mærkes) i relativt få, veldefinerede grupper, hvor produkterne kan sammenlignes dels inden for gruppen og dels grupperne imellem. Dette skal sikre, at der ikke opstår "information overload"³. Det er således ikke nødvendigvis adgangen til information i sig selv, som er det centrale, men adgangen til letforståelig vejledning og information i let sammenligneligt format. Forbrugerne har brug for nemt at kunne reducere antallet af valgmuligheder for bedre at kunne overskue konsekvensen af valget.

Produkttyper

Selvom den danske elpristavle er opdelt i fast og variabel pris, findes der stadig mange forskellige produktelementer, herunder bl.a. klimavalg, bindingsperiode, gebyrer hvis ikke betalingen sker via betalingservice mv. Derudover er der stor forskel på, hvordan prisen fastsættes for de variable produkter. En yderligere mærkning baseret på produkttyper vil øge forbrugerens mulighed for at overskue valgmulighederne.

Mærkning af udvalgte produkttyper praktiseres fx på de officielle norske, svenske og finske elpristavler.

Faste priser

Ved valg af produkter med fast pris indgår forbrugeren en aftale med elleverandøren om en fast pris per kWh for en aftalt periode, hvor elleverandøren forpligter sig til at levere strøm til en på forhånd aftalt pris⁴. Både det nye forsyningspligtprodukt og det nye tilbagefaldsprodukt er kvartalvis faste priser.

For den utrænede forbruger kan det være vanskeligt at sammenligne tilbud med forskellige perioder samt hvilket produkt, forbrugeren overfører til ved kontraktudløb.

Overskueligheden ved produkter med en fast pris i hele kontraktperioden kan øges ved at mærke dem i forhold til længden af deres kontraktperiode. Med

³ Se fx: Wilson, C. M. and C. W. Price (2005): Irrationality in consumers' switching decisions: When more firms may mean less benefit.

⁴ Leverandøren vil typisk prissikre hele sin portefølje af fastpriskontrakter. Houmøller konkluderer at denne prissikring kan være attraktiv for elproducenter, men generelt tabsgivende for forbrugere (Houmøller, A. (2013): Forward prices and spot prices – quarter contracts 2006-2012. Nyhedsbrev). Prissikringskontrakterne skyder i gennemsnit 4 øre/kWh for højt. Analysen er baseret på 28 kvartaler og gælder både Øst- og Vestdanmark. Resultatet svarer til hvad der er fundet i Ea Energianalyse (2011).

udgangspunkt i de tilbud, som findes på Elpristavlen i skrivende stund, kunne mærkningen fx omfatte:

- 3 måneder
- 6 måneder
- 12 måneder og derover

Variabel pris

Med variabel pris kan prisen variere efter elmarkedets engrospriser eller variere månedligt, uden at være tæt knyttet til engrosprisen – alt efter hvad aftalen går ud på. Forbrugeren kender derfor ikke prisen i leveringsperioden på forhånd. Den variable pris, som vises på elpristavlen, er den sidst kendte pris, som leverandøren har afregnet til sine kunder (typisk sidste måned).

Engrospriserne fastlægges på den nordiske elbørs Nord Pool. Nogle produkter svarer til Nord Pools spotpris plus et tillæg (kaldet spot+), mens andre udbydere en pris, der skifter løbende⁵. Hvordan den variable pris er udregnet fremgår i dag ikke nødvendigvis af elpristavlen. Forbrugeren er derfor nødt til at kontakte elleverandøren for at få af vide, hvordan prisen er udregnet.

For at sikre elkunderne det bedst mulige grundlag for valg, bør oplysninger, om metoden til beregning af prisen for de enkelte produkter fremgå tydeligt af prisvisningen.

Produkter med variabel pris kunne fx opdeles og mærkes i forhold til:

- Produkter med månedlig justering af prisen (portefølje)
- Produkter på basis af spotpris plus et fast tillæg

Klimavalg

En række selskaber udbyder produkter med en miljøprofil, dvs. elektricitet produceret på vedvarende energi, eller som via en merbetaling bidrager til omstilling af energisystemet til mere vedvarende energi. På elpristavlen kaldes dette *klimavalg*. Der er i en brancheaftale beskrevet seks typer klimavalg:

- Annullering af CO₂-kvoter eller -kreditter
- CO₂-reduktion fra frivillige projekter
- Bidrag til opstilling af nye vedvarende energianlæg, fx via en fond
- Oprindelsesgaranti fra højst 2 år gamle vedvarende energianlæg
- Oprindelsesgaranti fra højst 10 år gamle vedvarende energianlæg
- Oprindelsesgaranti fra vedvarende energianlæg uden aldersbegrænsning

⁵ Det kan bemærkes, at man godt kan vælge en spot+ kontrakt, selvom man ikke er timeafregnet. Skabelonafregnede kunder vil blive afregnet efter en standardskabelon og ikke deres aktuelle forbrugsprofil. De kan således ikke få glæde af at flytte forbrug fra dyre til billige timer.

Repræsentanter fra elpristavlens følgegruppe, som har været med til at fastlægge definitionen af klimavalg, fremhæver, at det er ment som en klassifikation af produkter, der allerede fandtes på markedet - ikke som en mærkning eller blåstempling. Læs mere om Klimavalg i afsnittet "Videreudvikling af miljømærkningen".

Den fleksible Elpristavle

Det forudsættes, at produktgrupperne udvikles over tid i takt med, at der kommer nye produkttyper på markedet. Se nærmere herom i afsnittet "Den fleksible og dynamiske elpristavle".

Nye muligheder med mærkning

Opdeling på produkttyper vil gøre det langt enklere for forbrugerne at sammenligne tilbuddene fra forskellige leverandører. Derfor bør det overvejes at anvende en tydeligere mærkning af sammenlignelige produkter samtidig med, at andre produkter fortsat kan anvendes. Kunden kunne så vælge først at sammenligne produktgrupperne og efterfølgende sammenligne de bedste af disse med alternativerne. Introduktion af mærkning giver fx nye muligheder for en enklere førstevisning på prissammenligningssiden. Se nærmere herom i afsnittet "Visning af tilbud". Mulige mærkninger af produkter med hhv. faste og variable priser er beskrevet i de følgende afsnit.

Videreudvikling af miljømærkningen

Begrænset sammenlignelighed

Klimavalg vil naturligt begrænse antallet af valgmuligheder, men forbrugerne skal også være opmærksomme på, at denne type produkter er meget svære at sammenligne indbyrdes, da klimaeffekten ikke opgives med samme enhed, og usikkerheden for at opnå den påskrevne effekt er stor. Hvori denne effekt består, er dog meget afhængig af, hvilken type klimavalg kunden foretager samt den specifikke udformning af aftalen med leverandøren.

Prisen for klimavalg

Produkter med klimavalg er typisk ikke blandt de billigste, da forbrugeren accepterer at betale et tillæg for at begrænse klimaeffekten af deres elforbrug. Analysen af købsstrategier peger på en typisk merudgift på 4-12 øre/kWh (afhængig af type af klimavalg), hvis man sammenligner de billigste produkter med og uden klimavalg.

Diskussion af miljømærkning

Den el-kontrakt, man vælger, har *ingen* betydning, for hvorledes den strøm, man forbruger, bliver produceret. Produktionen bliver – på kort sigt – alene bestemt i en konkurrence mellem de eksisterende kraftværker.

Flere af mulighederne for klimavalget kan imidlertid påvirke den fremtidige måde, elektriciteten bliver produceret på. Støtte til nye VE-anlæg kan således påvirke den fremtidige sammensætning af produktionskapacitet.

Fokusgruppeinterviews til denne rapport viser stor kritik af både præsentation og indhold af klimavalg på elpristavlen. Der peges bl.a. på, at det er uklart, hvad oprindelsesgaranti og VE-anlæg uden aldersbegrænsning betyder. Ligesom fokusgrupperne generelt ønsker, at det klart fremgår, hvilken effekt der er af produkterne med hensyn til CO₂-reduktion, således at de kan sammenlignes ("*hvilke produkter er de mest grønne*"). Produkter uden effekt bør ikke indgå som klimavalg ("*meningsløst og snyd*", "*vildledende*", "*spild af folks tid*").

Der peges desuden på, at elpristavlen kunne indeholde eller linke til anbefalinger fra forskellige grønne organisationer, hvor sådanne findes.

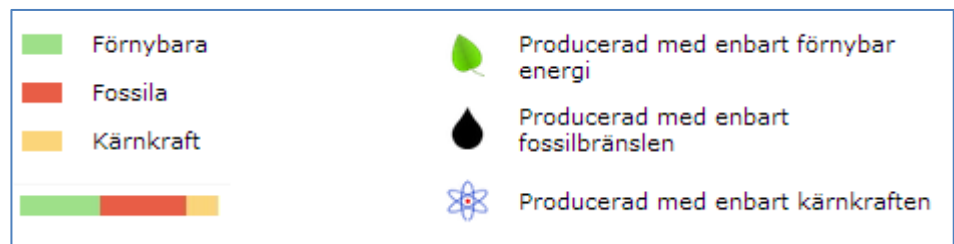
Den støtte, som gives via klimavalg, kunne også gives uafhængig af købet af elektricitet. Salg af klimavalg kunne på den baggrund, ud over at modvirke miljøbelastningen ved elforbruget, også inddrage miljøbelastningen ved opvarmning og transport.

Både den finske og svenske officielle elpristavle har miljømærkning baseret på oprindelsesgarantier og med udgangspunkt i VE-direktivet. Begge mærkningsordninger er dog under udvikling og baserer sig på oplysninger fra elleverandørerne med begrænset kontrol/tilsyn fra myndighedernes side.

Udenlandske erfaringer

Finland

Prissammenligningen på den officielle elpristavle i Finland, Sahkonhinta.fi viser oplysninger om de forskellige energikilder, hver enkelt leverandør har solgt fra i det foregående år, dvs. en fordeling af oprindelse i forhold til den samlede mængde elektricitet, der sælges. Oversigten er opdelt på fossile brændstoffer (olie, kul, naturgas og tørv), vedvarende energi (vand, vind, bio-brændsel) og elektricitet produceret af atomkraft. Derudover viser Sahkonhinta.fi symboler ved produkter, der er 100 % produceret med enten vedvarende energi, atomkraft eller fossile brændstoffer, se figur 4.

Figur 4. Miljømærkning på Sahkonhinta.fi.

Hidtil har mærkningen baseret sig på oplysninger fra elleverandørerne. Den finske reguleringsmyndighed Energiemarkkinvirasto, EMV, har ikke haft mulighed for at tjekke rigtigheden af mærkningen, og der har været en tendens til, at der er "for mange" produkter produceret på 100 % vedvarende energi i prissammenligningen i forhold til hvor meget vedvarende energi, der produceres. Dette forventes at blive ændret inden for det kommende år. En ny lov om oprindelsesgaranti, der implementerer EU's VE-direktiv, forventes at blive vedtaget i foråret og træde i kraft juli 2013. Den nye lov giver EMV bedre redskaber til at føre tilsyn med oprindelsesdata og dermed øge oplysningernes pålidelighed væsentligt. I forbindelse med den nye lov forventes illustrationen af oprindelsesmikset på Sahkonhinta.fi at blive ændret til at vise produktets oprindelsesmikset i stedet for som nu at vise leverandørens samlede oprindelsesmikset.

Holland

De fleste leverandører i Holland tilbyder grøn strøm (Groene Stroom), der fremstilles af vedvarende energikilder såsom vind, sol, biomasse eller vandkraft. Den grønne strøm er certificeret med en oprindelsesgaranti, som kontrolleres af De Energiekamer, der er en del af den hollandske konkurrencemyndighed.

I modsætning til i Norden, hvor antallet af oprindelsesgarantier langt overstiger efterspørgslen, er udbuddet af certificeret grøn strøm i Holland lavere end efterspørgslen. Det betyder, at der i Holland importeres grøn strøm med oprindelsesgarantier fra Skandinavien⁶. I og med at prisen på oprindelsesgarantier er lav, er certificeringssystemets klimaeffekt lav eller ikke-eksisterende. Det er langt billigere for de hollandske leverandører at opkøbe oprindelsesgarantier fra andre lande, end det er at investere i nye VE-anlæg.

Det nationale institut for energiinnovation, ECN, kritiserer ordningen med oprindelsesgarantier. De foreslår, at man i lande som Holland, hvor der findes

⁶ <http://vorige.nrc.nl/article1999352.ece>

en nettoefterspørgsel forhindrer, at statsstøttede VE-anlæg og vandkraft fra norden er tilgængelige på markedet for oprindelsesgarantier.

Storbritannien

I Storbritannien kan elleverandører vælge at blive certificeret af 'Green Energy Supply Certification Scheme', som administreres af en uafhængig ekspertgruppe, der bl.a. inkluderer den britiske regulator på elmarkedet, The Office of Gas and Electricity Markets, Ofgem.

Produkter, der er en del af ordningen, er certificerede af en uafhængig myndighed. Desuden er produkterne som minimum omfattet af en oprindelsesgaranti og leverandøren er forpligtet til at gøre noget ekstra for miljøet. Se figur 5

Figur 5. The Green Energy Scheme lover tre ting.

Certificeringsordningen blev oprettet som et forsøg på at imødekomme kritikken vedrørende den manglende klimaeffekt ved brug af oprindelsesgarantier. Certificeringen sker på frivillig basis og indeholder krav til, at en del af den pris forbrugeren betaler for produktet anvendes til et af flere klimavenlige tiltag, der bl.a. omfatter reduktion af CO₂-udledning, investeringer i forskning og udvikling inden for bæredygtig energi, investeringer i energieffektivitet mm

Ordningen er imidlertid kritiseret fra flere steder. Den uafhængige elleverandør, Ecotricity mener, at den blåstempler produkter, der er en "feel good not do-good" ordning. Kravet om de yderligere miljøeffekter kan ifølge Ecotricity fx være at plante nye træer.⁷ Ordningen er ydermere kritiseret for at gå de store leverandørers ærinde, fordi et antal mindre leverandører, der tilbyder grønne produkter, som lever op til alle andre krav, ikke har tilstrækkeligt højt antal kunder til at opfylde kravene til certificering.⁸

⁷ <http://www.ecotricity.co.uk/news/news-archive/2010/new-green-energy-guidelines-from-ofgem-are-feel-good-but-not-do-good-says-ecotricity>

⁸ <https://www.which.co.uk/switch/energy-advice/green-energy-tariffs>

Erfaringerne fra Storbritannien viser, at det kan være kompliceret, at lave officielle grønne mærkningsordninger, fordi der er en risiko for, at blåstemplingen ikke lever op til forbrugers forventninger.

Videreudvikling af miljømærkning

Miljømærkning er ikke et emne, det er nemt at skabe konsensus omkring, hvilket den danske deklARATION for klimavalg også er et udtryk for. Samtidig er der ikke nogen af de udenlandske prissammenligningssider, som har fundet løsningen. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at miljømærkning på den fremtidige Elpristavle ikke kan videreudvikles og forbedres.

Det anbefales, at der arbejdes på at udvikle et system tilpasset produkterne på det danske elmarked, som giver mulighed for at rangere produkterne efter miljøpåvirkning. Produkter, der kun "sender et holdningsmæssigt signal" bør ikke miljømærkes.

Visning af tilbud

Det er afgørende, at forbrugeren guides af elpristavlen på en sådan måde, at forbrugeren får det bedst mulige overblik og indsigt i sine mulige valg, samt at efterfølgende til- og fravalg af valgmuligheder sker på et oplyst grundlag. Derfor foreslås en enkel og overskuelig indledende visning af pristilbud på elpristavlen, således at kunden får overblik over resultater inden for de forskellige produkttyper.

Tre bedste tilbud vises

En model for at give kunden et første overblik over mulighederne på elmarkedet kan være, at elpristavlen i den første visning viser de tre bedste pristilbud inden for de forskellige produkttyper - med mulighed for at kunden kan folde grupperne ud og få vist samtlige tilbud inden for den pågældende gruppe.

En variation af denne model anvendes fx af den officielle svenske prissammenligningsside Elpriskollen.se som drives af det svenske energitilsyn Energi-marknadsinspektionen, Ei. Her kan forbrugeren efter at have indtastet postnummer og forventet forbrug få vist en oversigt over de tre billigste produkter inden for hver standard kategori (se figur 6). Ved at klikke på produkttypen vises alle tilbud indenfor denne kategori.

Du søkte på: 2 000 kWh

Ny søkning

Din søkning gav 499 treffar!

FILTRERA SÖKRESULTATET

Jag vill betala med:

Pappersfaktura E-faktura Autogiro

Jag vill ha ett miljöavtal Jag har reducerad elskatt.
(gäller för dig i vissa kommuner)

Filtrera

Fast 1 år

Telinet Energi AB	Fast pris 1 år	95,53 öre/kWh Uppsägningstid: 0 dagar
Sala-Heby Energi AB	1-årigt avtal, förnybar el etområde 1,2,3 Förnyelsebar energi	96,63 öre/kWh Uppsägningstid: 30 dagar
Ingetextra.se	Fast pris, 1 år med Bra Miljöval Förnyelsebar energi	98,25 öre/kWh Uppsägningstid: 1 månad

Fast 2 år

Sala-Heby Energi AB	2-årigt avtal, förnybar el, etområde 1,2,3 Förnyelsebar energi	96,63 öre/kWh Uppsägningstid: 30 dagar
Telinet Energi AB	Fast pris 2 år Förnyelsebar energi	98,03 öre/kWh Uppsägningstid: 0 dagar
Wallenstam NaturEnergi AB	Fast pris 2 år Förnyelsebar energi	99,13 öre/kWh Uppsägningstid: 30 dagar

Fast 3 år

Sala-Heby Energi AB	3-årigt avtal, förnybar el, etområde 1,2,3 Förnyelsebar energi	96,63 öre/kWh Uppsägningstid: 30 dagar
Telinet Energi AB	Fast pris 3 år Förnyelsebar energi	98,03 öre/kWh Uppsägningstid: 0 dagar

Figur 6. Elpriskollen.se søgning på 2000 kWh i Uppsala (post nr. 75 340)

Forbrugere risikerer at betale mere

En førstevisning i stil med figur 6 betyder, at kunden får mulighed for at sammenligne forskellige produkttyper inden, kunden foretager til- eller fravalg af bestemte typer kontrakter. Dette er vigtigt, fordi det har vist sig, at selv om det burde være enkelt at foretage et godt valg (der er tale om et velkendt og homogent produkt – strøm i kontakten – og det er nemt at overskue forbruget baseret på tidligere regninger) kan det i praksis være svært for forbrugere.

Mange forbrugere, som har skiftet leverandør og/eller produkt, har gjort det i blinde – eller på baggrund af mangelfuld information. Forbrugerne kan således risikere at have tabt penge på at skifte produkt⁹. I en analyse baseret på data fra Storbritannien skønnes at mindst 17 % af dem, som har skiftet leverandør for at spare penge, kommer til at betale mere, samt at kunderne samlet set kun realiserer under halvdelen af den mulige fortjeneste.¹⁰

Vi er ikke bekendt med, at der er gennemført lignende analyser med danske data, men vores fokusgruppeinterviews bekræfter, at der er brug for at skabe bedre overblik over produkterne på elpristavlen.

Rækkefølge af valg er vigtig

Rækkefølgen af de valg, man guides ind i på elpristavlen, har betydning. Hvis man eksempelvis bliver bedt om at vælge mellem variabel pris og fast pris, inden man får illustreret konsekvensen af dette valg, risikerer man at blive afskåret fra at træffe et optimalt valg ud fra sine præferencer. Det kan nemt tænkes, at den ”forsigtige” forbruger som udgangspunkt vil foretrække en fast pris, men hvis forbrugeren er oplyst om, at en spot+ aftale med variabel pris typisk er billigere – så er det muligt, at forbrugeren vælger anderledes.

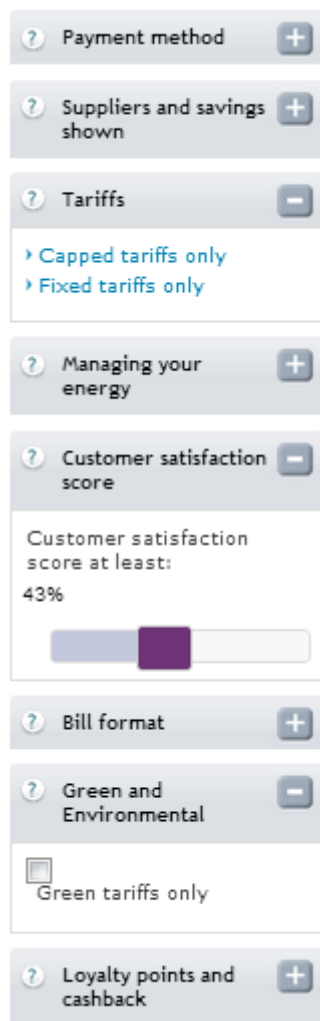
Derfor bør indsnævring af valgmulighederne ske i en iterativ proces, hvor forbrugerne løbende får illustreret konsekvensen af sit valg, inden muligheder indsnævres eller fravælges. Det vil muliggøre, at man kan skifte eller fastholde sine præferencer på et oplyst grundlag.

Visning baseret på præferencer

En mulighed er at videreudvikle søgeværktøjet på elpristavlen, således at forbrugeren har mulighed for at sortere og filtrere ud fra forskellige præferencer. I praksis vil dette være baseret på mærkning af alle produkter, og værktøjet kunne udvikles i retning af, hvad man kender fra fx søgemaskiner for flybilletter og hoteller. Udover prisen kan man fx forstille sig, at det er muligt at sortere og filtrere på klimaeffekt, forbrugertilfredshed, bindingsperiode (hvor ofte er man villig til at bruge tid på at vælge eller leverandør) samt forskellige typer af produkter med variabel pris. I figur 7 vises et eksempel på et sådan værktøj fra den britiske prissammenligningsside Which? Switch. Værktøjet kan udmærket indeholde en blanding af til/fra afkrydsning og skalaer.

⁹ Breman (2006)

¹⁰ Wilson og Price (2010)

Figur 7. Præferencefilter på Which? Switch

Fremhæv mulighed for grafisk sammenligning

Muligheden for at sammenligne historiske priser bruges bl.a. på den officielle norske prissammenligningsside Kraftprisoversikten som drives af Konkurrentilsynet¹¹. Muligheden for at generere grafisk visning af historiske priser er tydeligt markeret.

Adskillige fokuspersoner havde overset, at der er en funktion på elpristavlen, hvor man kan udvælge et antal produkter og sammenligne deres specifikationer mere detaljeret end på den første liste, der vises. Muligheden for grafisk at sammenligne historiske priser for de valgte produkter havde ingen af fokusgruppemedtagerne opdaget, og netop denne blev efterspurgt af flere. El-

¹¹ <http://www.konkurransetilsynet.no/kraftpriser/>. Se beskrivelse af kraftprisoversikten i bilag 1.

pristavlen kunne med fordel have større eksponering af disse sammenligningsmuligheder i fremtiden.

Prisvisning

Udfordringen

Elmarkedet har - i lighed med banker og forsikring - lav interesse i befolkningen, hvorfor det kun er få, der forsøger at sætte sig ind i muligheder for leverandørskift. Køberadfærden på elmarkedet er ofte vanebetinget. Udgiften til el (før afgifter) udgør en lav andel af husholdningernes budget og har en lav personlig relevans (så længe, der ikke er problemer med forsyningen).

Den del af elprisen, som elleverandørerne kan konkurrere på, udgør kun ca. 20 % af den samlede pris. Resten er transportomkostninger og afgifter. For et typisk parcelhus (med et årligt forbrug på ca. 4.000 kWh) udgør den rene elpris således under 1.800 kr. – og kun halvdelen for en typisk lejlighed. En typisk prisforskel er i størrelsesorden 10 øre/kWh, svarende til hhv. 400 kr./år for parcelhuset og 200 kr./år for lejligheden¹². Den økonomiske gevinst for en forbruger, der aktivt opsøger de bedste tilbud på markedet, er således relativt beskedent¹³.

Enhedspris (øre/kWh)

Enhedsprisen (øre/kWh) er umiddelbart den oplagte prisvisning på elmarkedet, evt. med variationer over hvornår forbruget finder sted. Det er imidlertid ikke nødvendigvis den mest hensigtsmæssige prisvisning på en elpristavle målrettet forbrugere, som ikke er vant til at agere på markedet.

Ideelt skal der i prissammenligningen være et tal for udgiften som svarer til den måde, man som forbruger tænker sit forbrug på. I forhold til fx benzin kan forbrugerne forholde sig til at enhedsprisen (kr./liter), og at denne pris svinger både over døgnet og over længere perioder. Elmarkedet er imidlertid endnu ikke så modent og velkendt for forbrugerne, at en enhedspris (øre/kWh) er en pris forbrugeren er fortrolig med. På sigt kan man forstille sig et marked, hvor dette er en velkendt prisenhed, men i mellemtiden må man overveje, om enhedsprisen skal suppleres med andre prisvisninger, som er lettere for forbrugeren at forholde sig til.

¹² Forskellen mellem dyreste og billigste tilbud var 47 øre/kWh for en kunde med et forbrug på 2.000 kWh og 43 øre/kWh for en kunde med et forbrug på 4.000 kWh. Elpristavlen, 13.1.2013, postnummer 2200. Disse priser er inklusiv introduktionsrabatter. Forsyningspligtprisen lå ca. midt i intervallet. De 10 øre/kWh er valgt som en forsigtig værdi.

¹³ Lignende beregning og resultat blev foretaget i Konkurrence- og forbrugerstyrelsen (2011): Detailmarkedet for elektricitet. 11.11.

Gennemsnitspris i bindingsperioden

Der er på Elpristavlen arbejdet med at gøre produkterne sammenlignelige ved, at priserne vises som en gennemsnitlig øre/kWh pris for bindingsperioden baseret på det indtastede forbrug. Prisen indeholder alle gebyrer, abonnementsbetalinger og øvrige priselementer (nettarif, transmissionstrarif, PSO etc.), som indgår i produktet. For de variable produkter vises gennemsnitsprisen for seneste måned. Derudover har Elpristavlen et symbol med en gul trekant med et udråbstegn (⚠) for andre gebyrer og betalinger som forbrugeren potentielt skal betale. Denne prisvisning er enkel, korrekt og let sammenlignelig, men kan være svær for den utrænede forbruger at forholde sig til.

Spot+ tillæg

Spot+ produkter har nogle af de mest gennemsigtige variable priser, idet de består af Nord Pools spotpris plus et tillæg, som er elleverandørens gebyr for at handle strøm på vegne af forbrugeren.

På de officielle elpristavler i Sverige, Norge og Finland oplyses tillægget til spotprisen særskilt. På den svenske Elpriskollen vises i den detaljerede information for produkter med variabel pris gennemsnitsprisen for seneste måned i prisoversigten. Desuden vises tillæg samt Nord Pools spotpriser hver for sig.

På Kraftprisoversiken i Norge vises kun tillægget for elprisen for produkter med variabel pris. Dette vises samlet samt opdelt på abonnement (kr./år) og forbrug (øre/kWh). Selve spotprisen opgives ikke i prissammenligningen, men det er mulig at få vist historiske priser, både som enhedspriser, årspriser eller andre valgte perioder.

For spotbundne produkter på Sahkonhinta.fi i Finland vises kun tillægget. Selve værdien af spotprisen angives ikke, men tilføjes som "+spot". Dette opgives både som forventede årlige udgifter (€/år + spot) og gennemsnitlig enhedspris (cent/kWh + spot). Selve spotprisen vises ikke. I løbet af det kommende år vil dette sandsynligvis blive opdateret, således at også en samlet pris tilnærmes på baggrund af fremskrivninger af prisforventninger.

På Elpristavlen vil præsentation af produktet "variabel pris" med angivelse af spotpris og tillæg være en fordel for forbrugeren. Ved en søgning på elpristavlen på produkter med variabel pris var tillægget kun oplyst for 4 ud af 42 resultater. Mange af de øvrige tilbud var priser, som blev justeret hver måned eller hvert kvartal, dvs. ikke egentlige spotprisprodukter, men månedspriser, hvor det ikke var oplyst, på hvilket grundlag prisen var beregnet (portefølje-produkter).

Forventede årlige omkostninger

Det kan være interessant for forbrugeren at sammenligne de årlige omkostninger for de forskellige tilbud for at kunne vælge. Erfaringerne fra elpristavlen har imidlertid vist, at det er vanskeligt at skabe et retvisende billede af de årlige omkostninger pga. forskelle i tilbud, diverse rabatter, forskellige løbetider for kontrakterne, usikkerheden vedr. variable priser osv. Dette må imidlertid holdes op imod, at det for mange forbrugere er en barriere at skulle sammenligne priser på basis af en øre/kWh angivelse.

Sahkonhinta.fi i Finland er den eneste officielle elpristavle i Norden, som viser forventede årlige omkostninger. Dette vises for produkter med faste og variable (ikke-spotbundne) priser. Her beregnes de forventede årlige omkostninger af elleverandørerne på baggrund af forbrugernes indtastede forbrug og leverandørernes fremskrivninger af prisforventninger. Der har været flere tilfælde, hvor elleverandørernes beregnede årspris har været meget forskellig fra (meget lavere end), den pris som forbrugeren er kommet til at betale. Dette er selvfølgelig uheldigt, og EMV arbejder med elleverandørerne for sikre retvisende prisberegninger i det omfang, det er muligt. I den forbindelse mangler der sanktionsmuligheder overfor elleverandører, som udnytter systemet. EMV vurderer dog, at det er vigtigt at inkludere en estimeret årspris, da forbrugerne ikke kan forholde sig til enhedsprisen.

Vores fokusgruppeinterviews viste, at der hersker en betydelig usikkerhed med hensyn til at omregne fra øre/kWh til kr/år. Fokusgrupperne tilkendegav også, at man gerne ser, at den skønnede årlige omkostning kan vises på grundlag af indtastningen af kundens faktiske forbrug.

Mulig besparelse

På kommercielle prissammenligningssider i udlandet vises ofte de samlede omkostninger og endvidere også den årlige besparelse i forhold til nuværende kontrakt. Dette kræver flere oplysninger fra forbrugeren og rejser spørgsmålet om, hvordan variable priser og tilbud med en kort bindingsperiode skal håndteres.

Mulige besparelser vises ikke på nogen af de officielle nordiske elpristavler, men fordi der opgives en forventet årlig omkostning på Sahkonhinta.fi, har forbrugerne mulighed for at sammenligne dette med deres hidtidige aftale. Forbrugeren har således nemt ved selv at udregne den mulige besparelse.

Historiske priser

Historiske priser er en anden mulighed for at give forbrugeren en prisvisning som er mere tilgængelig end blot enhedsprisen (øre/kWh). På elpristavlen er

det muligt at sammenligne udvalgte produkter, omend der skal ganske mange klik til for at se grafen.

På den norske Kraftprisoversikt er dette værktøj udviklet yderligere, således at det er muligt grafisk at se omkostningerne på årsbasis (eller andre valgte perioder) for produkter med variable pris og sammenligne historiske priser på årsbasis (eller andre valgte perioder), se figur 8.

Figur 8. Sammenligning af historiske variable priser på Kraftprisoversikten.

Til et fokusgruppeinterview blev det, udover at vise historiske priser, som fx resultaterne af analysen af købsstrategier (dvs. for 3,5 års forløb), foreslået at lave en "regnemaskine", som ved brug af indtastet forbrug, selvvalgt periode og historiske priser beregner den historiske årspris – både for produkter med faste og variable priser.

Resultatet kunne være den historiske pris for de billigste produkter, og kunne være beregnet ved hjælp af enkle købsstrategier, i stil med de tre som blev testet i dette projekts købsstrategianalyse.

Rabatter og tilbud

På Elpristavlen er rabatter indregnet i gennemsnitsprisen. Dette er tilfældet fx, hvis man får den første måned gratis og vil bl.a. betyde, at tilbuddet bliver placeret højt på Elpristavlen.

Det er vigtigt for elpristavlens troværdighed, at tilbud og rabatter i de forskellige produkter håndteres korrekt og gennemsigtigt. Det må antages, at der fra leverandørernes side vil blive udfoldet stor kreativitet for på forskellig måde at sikre sig, at netop deres tilbud vises blandt de bedste, som kommer frem i en indledende søgning. Derfor må der ske en systematisk overvågning af tav-

len. Priser bør vises på en sådan måde, at eventuelle rabatter og tilbud er særskilt vist og ikke forhindrer en retvisende sammenligning af de forskellige produkter. En elleverandør foreslår således, at elpristavlens prissammenligning som udgangspunkt sorteres efter prisen uden rabat – og at rabatten fx vises i en særlig kolonne.

Hvis der implementeres en enklere oversigt, hvor kun de tre billigste produkter for hver produkttype vises, vil det være endnu vigtigere, at spørgsmålet om rabatter og tilbud håndteres tilfredsstillende.

Vejledning af forbrugeren

Udfordringen

Det er tidskrævende at forstå, hvilket produkt der vil være det rigtige i forhold til forbrugers præferencer. Tidsforbruget, som er nødvendigt for at afklare præferencer og sætte sig ind i markedet, står ikke altid mål med den økonomiske gevinst, forbrugeren kan opnå ved at skifte produkt eller leverandør. Dette glæder specielt for forbrugere med et lavt elforbrug¹⁴. Derfor er det først og fremmest vigtigt, at vejledningen på elpristavlen er enkel og lettilgængelig.

Information på flere niveauer

Derudover er det vigtigt, at den interesserede forbruger let har mulighed for at få yderligere information. Det foreslås, at der på elpristavlen arbejdes mere aktivt med information i flere niveauer, således at korte informationer kan "foldes ud" med mere udførlige oplysninger. Dette vil både opfylde kravet om enkelthed og hjælpe de forbrugere, som ønsker at få yderligere information og vejledning. Dette ses fx i forbindelse med Elpriskollens ofte stillede spørgsmål, se figur 9.

Figur 9. Uddrag af 'ofte stillede spørgsmål' på Elpriskollen.se

¹⁴ Brennan 2007

Udenlandske erfaringer

Sverige

Elpriskollen.se er først og fremmest en prissammenligningside. Vejledningen på siden er begrænset, men siden indeholder en "spørgsmål og svar" sektion med korte, præcise svar – flere steder med mulighed for at klikke sig frem til mere datalieret information og artikler med relevante nyheder. Der er desuden kontaktinformation for både Ei (regulator) og det uafhængige forbrugerorgan, Konsumenternas energimarknadsbyrå, og en liste over kontaktinformation til samtlige elleverandører. Denne udformning er valgt, fordi det vurderes, at forbrugerne kan guides bedre gennem direkte kontakt til Ei eller Energimarknadsbyrån. Ei ønsker og forventer, at forbrugerne i større omfang i fremtiden skal henvende sig til Energimarknadsbyrån som et "single point of entry" for forbrugerkontakt angående elmarkedet.

Finland

Sahkonhinta.fi giver kun meget lidt vejledning, og den information, som findes på siden, er på et meget generelt plan. Udover selve prissammenligningen består vejledningen hovedsagelig af fakta om udbyderskift, og hvordan man bruger sammenligningsværktøjet. EMV vil gerne have mere information på siden i fremtiden og ønsker at udarbejde en "informationspakke". Hvad denne informationspakke kommer til at indeholde, er endnu ikke besluttet. EMV anbefaler ikke specifikke produkter, da det mest egnede produkt og leverandøren afhænger af kundens præferencer. EMV har dog lavet en kampagneindsats 2010 med fokus på, at det er nemt at vælge. Til denne kampagne blev der udarbejdet prisstatistikker over historiske priser, som bl.a. viste, at Spotbundne priser ville have været et rigtig godt valg. Denne pointe blev derfor brugt i kampagnen.

Norge

Kraftprisoversiken, indeholder noget mere vejledning end de øvrige nordiske elpristavler. FAQ indeholder fx spørgsmålet "Hvilken avtaletype bør jeg velge?". Her gives en vejledning i, hvordan man vælger mellem de forskellige typer produkter. Som fx vist i figur 10.

Det kan dermed oppstilles to grunner til å velge fastpris:

- Dersom en ønsker å sikre seg mot at strømregningen blir uventet høy for en avregningsperiode, og samtidig er villig til å betale litt mer i gjennomsnitt over en lengre periode for å være sikker på at en ikke får en slik høy regning.
- Dersom en tror en er bedre enn kraftleverandørene til å anslå den framtidige kraftprisen. Et slikt veddemål kan i enkelte tilfeller lønne seg, men i de fleste tilfellene er det trolig ekspertene som vinner veddemålet.

Figur 10. Grunde til at vælge fast pris på Kraftprisoversikten.

Argumentet for denne udformning er, at forbrugeren selv skal tage det endelige valg. Konkurrencetilsynets mål er at give de oplysninger, der er nødvendige for at træffe dette valg. På den ene side er der valget mellem fast og ikke-fast pris. I de fleste tilfælde vælger forbrugerne variable priser. Derefter skal de vælge mellem "standard variabel pris" og "spotpris". For at gøre dette valg lettere har Konkurrencetilsynet inkluderet muligheden for at sammenligne "standard variabel pris" og "spotpris" over tid.

Udenlandske elpristavler I lande som England, Holland og Tyskland, hvor der ikke er officielle elpristavler, er der i højere grad vejledning fra uafhængige aktører som forbrugerorganisationer eller styrelser. Vejledningen er således ikke altid indeholdt sammen med prissammenligningen, men findes andre steder. Der er imidlertid oftest indeholdt en vejledning på kommercielle hjemmesider. Graden af vejledning på de udenlandske kommercielle prissammenligningssider er meget forskellig. Der er sider, som næsten kun indeholder selve priserne og andre sider fremhæver specielle produkter og leverandører.

I forbindelse med Elpristavlen er det mest relevant at se på de uafhængige elpristavler – dvs. elpristavler, som ikke er afhængige af betaling fra specifikke leverandører. Generelt har forbrugerorganisationer større frihed til at vejlede i, hvordan forbrugeren vælger mellem de forskellige produkttyper, end de officielle elpristavler har.

Holland Den hollandske forbrugerorganisation, Consumentenbond, har en meget omfattende vejledning og råd til forbrugeren, der ønsker at skifte leverandør. Der findes på siden både beskrivelser af forskellige produkter, fordele og ulemper ved de forskellige produkter, hvordan man skal forholde sig, hvis man ønsker at skifte leverandør samt rådgivning om grønne produkter mm.

Tyskland Vejledningen på de tyske kommercielle elpristavler er generelt af meget svingende karakter og kritiseres jævnligt af både af den tyske forbrugerorganisation, Verbraucherzentrale (VZBV) og den uafhængige forbrugerorganisation, Stiftung Warentest. Prissammenligningssiderne kritiseres, fordi mange af de først fremkomne tilbud på siderne ofte indeholder rabatter, der er svære at gennemskue for den uerfarne forbruger. VZBV giver derfor generelle anbefalinger til, hvilke produkter en forbruger bør undgå, og hvilke man bør overveje i forbindelse med leverandørskift. Tanken er at give forbrugerne de bedst mulige muligheder for at fortage et informeret valg – uden at styre dem i en bestemt retning. Vejledningen indeholder fx fordele og ulemper.

Vejledningen på de kommercielle sider består typisk af en FAQ eller som 'veksel-tips'. Det anbefales som regel at undgå produkter med lange forudbetalte perioder, store rabatter indeholdende minimumsforbrug (der gør det svært at afgøre, om et tilbud er gunstigt) samt tilbud med meget lange bindingsperioder.

Storbritannien

På prissammenligningssiderne i Storbritannien findes der generelt fire måder at få vejledning på:

- 1) Mulighed for at ringe eller chatte med udbyderen af siden.
- 2) Vejledning via en afkrydsningsmenu, hvor præferencer kan til- og fravælges og hvor de forskellige afkrydsningsmuligheder er forklaret.
- 3) Forklarende tekster om de forskellige produkter og anbefalinger til, hvordan man bør forholde sig til produkterne på andre faner end selve prissammenligningen.
- 4) Vejledning i forhold til forbrugertilfredshed og hvad andre har valgt.

Ligesom i de øvrige lande er vejledningsniveauet meget svingende. Den forbrugerdrevne side Which? Switch indeholder alle 4 niveauer og har generelt en mere uddybende vejledning end de øvrige sider.

Produkter med variabel pris

Vejledning bør forbedres

De udførte fokusgruppeinterviews viste – ikke overraskende – at vejledningen i forbindelse med valg af elleverandør er af afgørende betydning. Vurderingen af den vejledning, der findes på elpristavlen, var, at den generelt er vanskelig at forstå, uoverskuelig og mangelfuld. Kun enkelte deltagere følte sig trygge ved at fortage et elvalg på baggrund af vejledningen på elpristavlen.

Usikkerhed ved de variable priser

Særligt forklaringerne af forskellen på faste og variable priser var svære for forsøgspersonerne at forholde sig til, og man var kritisk overfor formuleringer som "*hvad du skal vælge afhænger derfor af dine forventninger til elprisens udvikling...*". Det virker ikke realistisk at forudsætte, at almindelige forbrugere har forventninger til elprisens udvikling, og forsøgspersonerne følte sig i vid udstrækning afskrækket fra at vælge produkter med variable priser på grundlag af elpristavlens beskrivelser.

Problemet er ikke, at elpristavlens beskrivelser er forkerte – tværtimod. De er objektivt korrekte. Problemet er tilsyneladende, at den vægt, der er lagt på det neutrale og fagligt korrekte, desværre betyder, at forbrugerne står af og føler sig dårligt hjulpet.

Det er et problem, at forbrugerne får det indtryk, at produkter med variabel pris ikke er attraktive. Fokusgruppernes udsagn var bl.a. "*utryk ved variabel*

pris”, ”virker som carte blanche”, ”bliver mere bekymret over variable priser”. Der er derfor behov for at arbejde meget mere med at illustrere, hvad begreberne betyder i praksis. Det kunne være beskrivelser af, hvordan markedet har udviklet sig historisk og eksempler på, hvilke priser der har kunnet opnås med forskellige købsstrategier.

Behov for konkret information

Fokusgrupperne responderede positivt på information, der – på et neutralt og objektivt grundlag – beskriver med eksempler, hvordan spotprisprodukter generelt har været billigere end fastprisprodukterne, herunder forsyningspligtproduktet. Og at *”fast pris er en slags forsikring, som koster”*.

Hvad sker ved kontraktens udløb

Behov for mere vejledning

Der er desuden behov for mere fokus på at vejlede forbrugerne om, at de skal være opmærksomme på, hvad der sker, når kontraktperioden ophører – hvilket produkt bliver man overført til? I langt de fleste aftaler vil forbrugeren som udgangspunkt fortsætte hos den samme leverandør, når aftalen udløber, men ofte med andre betingelser end i den oprindelige aftale. Visse elleverandører oplyser navnet på det produkt, enkelte også pris, som forbrugeren kommer over på efter første aftaleperiode. Dette kunne gøres til standard.

Checkliste

Det anbefales at udvikle en simpel checkliste, som skal guide forbrugere til at foretage valg af leverandør. Dette kan være en liste med ca. 10 punkter, som elkunder bliver mødt med i løbet af processen, og som det er godt at overveje, før man vælger. Checkpunkterne kan fx omfatte, at man skal være opmærksom på, hvad der sker ved udløb af en kontrakt. Tilsvarende med gebyrer mm. Checklister til elvalg er bl.a. udviklet af britiske, australske og canadiske myndigheder.

En enkel checkliste kunne fx omfatte:

- Ønsker du et klimaprodukt? Du skal vide ...
- Hvor ofte er du villig til at bruge tid på at vælge produkt og elleverandør for at sikre den billigste kontrakt?
- Hvor ofte vil du beskæftige dig med at vælge elleverandør?
- Hvis du vælger en fastpriskontrakt, så skal du vide, at du altid kan opsige efter et halvt år.
- Hvis du vælger en spot+ kontrakt, er elleverandørens tillæg så oplyst? Du skal vide ...
- Hvor lang er bindingsperioden, og hvad sker der når denne udløber?
- Er der et gebyr, hvis du ønsker at forlade kontakten inden for bindingsperioden?
- Hvis der er en introduktionsrabat, så husk at se, hvad der sker, når den første kontraktperiode er ovre. Hvad er prisen efterfølgende?
- Hvilke betalingsmuligheder er der? Er der et ekstra gebyr, hvis du ikke anvender betalingservice?
- Hvordan har andre kunder beskrevet deres kundeoplevelse med elleverandøren? Dette kan fx omfatte både oplevelser med produktet og kundeservice.
- Husk at læse kontrakten, inden du underskriver og husk, at hvis du er i tvivl om noget, kan du altid ringe til elleverandøren med yderligere spørgsmål.

Ofte stillede spørgsmål

En side med ofte stillede spørgsmål findes på både de norske og svenske officielle elpristavler samt på mange af de udenlandske kommercielle sider. Det er velkendt, at sådanne spørgsmål og svar har mange læsere. Generelt kan det anbefales, at der ved hvert enkelt spørgsmål henvises til, hvor man kan få mere information. Elpristavlen har i forbindelse med udsendelse af brevet til forsyningspligtskunder¹⁵ inkluderet en side med ofte stillede spørgsmål. Det er imidlertid vigtigt, at denne side er dynamisk og afspejler ændringerne i elmarkedet og dets rammebetingelser efterhånden, som de opstår. I nogen tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at linke til steder uden for elpristavlen, hvor yderligere information kan findes.

Mere vejledning

I modsætning til langt de fleste kommercielle udenlandske sider, samt Kraftprisoversigten og Elpriskollen.se er elpristavlen ikke tænkt som et sted, man kontakter per telefon eller e-mail for at få yderligere vejledning. Uden denne mulighed er det således endnu vigtigere, at den nødvendige information findes lettilgængelig på prissammenligningssiden.

¹⁵ En anonymiseret udgave af brevet kan ses på Energistyrelsens hjemmeside: <http://www.ens.dk/da-DK/Service/OmOs/Udbud/forsyningspligtudbud/Documents/anonymt%20IL%20brev.pdf>

I flere fokusgrupper var der ønske om supplerende vejledning i form af eksempelvis links til forbrugerorganisationer/myndigheder og miljøorganisationer. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i den forbindelse oplyst, at den er ved at forberede en side om elmarkedet og skift af elleverandør. Et andet eksempel er Det Økologiske Råds guide til at fortage et grønt elvalg, grøntelvalg.dk. Det er vigtigt, at der linkes grundigt mellem de to sider og elpristavlen.

Det kan også overvejes at producere en eller flere små vejledende videoer, som viser, hvordan man bruger elpristavlen, således at forbrugeren får vist processen i praksis.

Udbrede kendskab til elpristavlen

Der er ifølge fokusgrupperne behov for at udbrede kendskabet til, at elpristavlen findes. Elpristavlen havde ca. 500 besøg/dag i 2010 (hvis man ser bort fra den periode, hvor der var en kampagneindsats), ca. 650 besøg/dag i 2011 og ca. 850 besøg per dag i 2012. En elleverandør oplyser dog, at kun ca. 2 % af de nye kunder, som indgår en kontrakt, kommer direkte fra Elpristavlen.

Skal alle produkter vises på Elpristavlen?

Samtlige danske aktører, som er interviewet i forbindelse med projektet, ser det som en forudsætning, at samtlige produkter på markedet er repræsenteret på elpristavlen. Dette er imidlertid hverken tilfældet på de officielle norske og svenske elpristavler eller de kommercielle udenlandske prissammenligningssider.

Standardprodukter

Både Elpriskollen og Kraftprisoversikten viser kun udvalgte standardprodukter i deres prissammenligning. Begge sider dækker dog størstedelen af markedet. Brugen af standardprodukter er valgt for at sikre sammenlignelighed og gennemsigtighed for forbrugerne.

Kraftprisoversikten viser fx kun spotprodukter som har Nord Pools månedlige gennemsnitspris som reference – dvs. kun produkter, hvor den betalte pris er et uvægtet gennemsnit af de timepriser, som handles på Nord Pool over en måned + et fast tillæg.

Priserne på Elpriskollen.se må fx ikke indeholde rabatter og introduktionstilbud. Dette har imidlertid skabt en situation, hvor det samme produkt kan findes til forskellige priser på hhv. Elpriskollen, leverandørens egen hjemmeside samt de forskellige kommercielle prissammenligningssider.

Kommercielle
elpristavler

Nogle kommercielle elpristavler finansieres af leverandørerne, andre af reklamer og provisioner. Andre finansieres af uafhængige forbrugerorganisationer eller virksomheder, som specialiserer sig i at afsøge og analysere elmarkedet. Fælles for dem alle er, at det er næsten umuligt at få fuldstændig markedsdækning uden en indberetningspligt. I Norge har de imødegået dette problem ved at lade rå-data, som danner grundlag for Kraftprisoversikten, være offentligt tilgængelige. Data er til rådighed gratis, og der er i dag ingen relaterede licensbetingelser for brug af rå-data¹⁶.

Elmarkedet styrer
elpristavlen

I Finland har de udarbejdet et system, som samler det bedste af to verdener. Produkterne som indrapporteres til Sähköhintta.fi inddeles på baggrund af en klassifikation udarbejdet af EMV. Klassificeringen er dynamisk, da den skal omfatte alle nye typer af produkter på markedet. Elleverandørerne udfylder selv oplysningerne om produkternes karakteristika, som fører til klassificeringen. Dette system betyder, at gennemsigtigheden ved at have standardprodukter bevares, samtidig med at markedsdækningen er fuldstændig. Et lignende system anbefales til den fremtidige danske elpristavle baseret på mere omfattende mærkning af produkttyper og karakteristika end i dag.

Indkøbsforeninger på
elpristavlen

Flere fokusgrupper kom af egen drift ind på, at man ønsker, at indkøbsforeninger bliver vist på elpristavlen. Dette kom især til udtryk i forbindelse med, at kunderne er utrygge ved selv at skulle vælge. Derfor har man mere tillid til, at en indkøbsforening kan håndtere indkøbet professionelt, og at en indkøbsforening kan forhandle sig til gunstige priser, fordi den repræsenterer et stort forbrug.

Blandt de interviewede danske aktører var der ikke konsensus om, hvorvidt indkøbsforeninger bør nævnes på elpristavlen, og om det skal stilles særlige krav i den forbindelse.

Indkøbsforeningernes tilbud ligner de variable priser, idet prisen ikke kendes på forhånd. Dette bør derfor ikke udelukke, at muligheden for at købe el gennem en indkøbsforening bliver nævnt på elpristavlen. Indkøbsforeningerne kunne opfordres til at vise historiske priser fra tidligere udbud.

¹⁶ Data fra elpristavlen kan tilgås via et link, som DE oplyser, men som ikke findes på hjemmesiden. DE ønsker ikke at kommercielle hjemmesider anvender data direkte. Vi kender ikke begrundelsen for dette. Energitilsynet kunne sandsynligvis kræve fri adgang til data.

Elmarkedet styrer
Elpristavlen

Den fleksible og dynamiske elpristavle

Elpristavlen bør løbende tilpasses udviklingen på elmarkedet og ikke omvendt. Det må forventes, at der i takt med udrulningen af fjernaflæste målere kommer mange nye og mere komplekse produkter på markedet, som både rummer fordele for elkunderne, og som giver en værdifuld fleksibilitet i energisystemet ved, at kunderne belønnes for at flytte forbrug fra (dyre) højlastperioder til (billigere) perioder med mindre belastning af systemet.

Det stiller krav til, at der er tilstrækkelige ressourcer til rådighed til at drive og udvikle elpristavlen. I denne rapport er vi ikke gået nærmere ind i, hvor balancen ligger mellem omkostninger og udbytte. Flere af de udenlandske elpristavler har fundet, at det kan være vanskeligt at leve op til et marked med mange ændringer.

Forbrugertilfredshed

Flere kommercielle udenlandske portaler viser mål for kundetilfredshed med elleverandørerne deres sider. Herhjemme kendes systemet af de fleste forbrugere fra portaler som hotels.com og mange andre. Der kan tænkes flere modeller for angivelse af forbrugertilfredshed:

- "Hårde data" såsom antal klager over det pågældende selskab,
- Kundeanmeldelser, som afspejler subjektive oplevelser (som eksempelvis hos Trustpilot)
- Tilfredshedsundersøgelser af alle leverandører gennemført med regelmæssigt mellemrum.

Det foreslås, at man i det videre arbejde med elpristavlen overvejer, om det vil kunne bidrage til vejledning og brugervenlighed, at forbrugertilfredsheden med de forskellige selskaber belyses.

5. Organisering og drift af Elpristavlen

Rammerne for, hvordan elselskaberne skal offentliggøre deres priser og vilkår¹⁷ findes i bekendtgørelse nr. 770 af 08/08/2005 om elforsyningsvirksomhedernes offentliggørelse af priser, tariffer, rabatter og vilkår. Bekendtgørelsen fastlægger, at "elforsyningsvirksomhederne skal offentliggøre oplysninger om gældende priser og vilkår for benyttelse af deres transport- og energiydelser", og at selskaberne skal "indrapportere priser til den eller de af Energitilsynet udpegede forbrugerportaler".

Brancheorganisationen Dansk Energi blev udpeget af Energitilsynet til at drive elpristavlen, der også finansieres af Dansk Energi. Elpristavlen henvender sig til private forbrugere og mindre virksomheder (med et elforbrug op til 100.000 kWh per år). Det er elselskaberne selv, som dagligt indtaster oplysningerne om deres produkter og priser, således at oplysningerne på elpristavlen svarer til elselskabernes egne hjemmesider.

Dansk Energi har løbende udviklet elpristavlen i samråd med en følgegruppe, som består af Energitilsynet, Forbrugerstyrelsen, Forbrugerrådet, Energistyrelsen, Dansk Erhverv, Energinet.dk og Håndværksrådet.

Elpristavler i udlandet

Den officielle elpristavle i Norge drives af Konkurrencetilsynet, men forventes at blive flyttet til Forbrugerstyrelsen for at samle alle prissammenligningssider ét sted. Både i Sverige og Finland er de officielle elpristavler drevet af den myndighed, der svarer til Energitilsynet i Danmark.

Både i Norge, Sverige og Finland findes der desuden kommercielle prissammenligningssider. I Holland, Storbritannien og Tyskland er der ingen officielle elpristavler, men derimod som nævnt en mængde kommercielle prissammenligningssider. Langt de fleste af disse er drevet af private aktører, mens enkelte er drevet af forbrugerorganisationer og uafhængige analyseinstitutter.

Offentlig myndighed eller privat aktør

Hvorvidt elpristavlen fremadrettet bør varetages af en offentlig eller privat aktør, er der forskellige synspunkter på blandt de aktører, der er interviewet til analysen. Der er imidlertid bred enighed om, at prissammenligningssider som elpristavlen generelt bør drives af en uafhængig aktør.

¹⁷ Ved priser forstås i bekendtgørelsen standardpriser, tariffer, forsyningspligtpriser, og standardrabatter. Ved vilkår forstås standardvilkår og standardbetingelser for adgang til og brug af elleverancer.

Nogle fremhæver, at der skal være ét samlet sted, hvor forbrugerne kan få de nødvendige oplysninger, og at elpristavlens nuværende udformning lever op til krav om uafhængighed, transparens m.v.

Fortalere, for at elpristavlen bør ligge i offentligt regi, mener, at drift af elpristavlen er en myndighedsopgave. Derfor bør elpristavlen principielt ikke ligge hos en interesseorganisation. Det fremhæves også, at eftersom eksistensen af elpristavlen er et myndighedskrav, vil det være naturligt med en placering hos en myndighed. Det er i den forbindelse også vigtigt, at en offentlig myndighed har den mulighed at irettesætte leverandører, som snyder med inddateringen.

En enkelt aktør havde det principielle synspunkt, at prissammenligningssider bedst drives kommercielt af uafhængige tredjeparter, fordi kommercielle prissammenligningssider har en tilskyndelse til at tilpasse sig nye produkter på markedet, og dermed imødekomme virksomhedernes og forbrugernes ønsker. Dog kan der på komplekse markeder være barrierer for en kommerciel aktør, bl.a. hvis der er tale om et marked, hvor forbrugerne ikke er aktive. Her kan det være relevant, at en myndighed eller en forbruger- eller brancheorganisation varetager opgaven.

Fortalere for, at en forbrugerorganisation driver elpristavlen anfører, at det ikke er en del af myndighedernes kerneopgave direkte at hjælpe forbrugere med at agere på markedet. En forbrugerorganisation er i modsætning til en myndighed i daglig kontakt med forbrugerne og kan give gode råd på en måde, som myndighederne er afskåret fra. Synspunkterne er sammenfattet i skemaet neden for.

Placering af elpristavlen	Fordele	Ulemper
Offentlig myndighed	En naturlig myndighedsopgave. Sikrer objektivitet. Troværdig. Har "muskler" over for leverandører.	Er "for" objektiv, kan ikke effektivt varetage forbrugernes interesser. Er ikke tæt nok på leverandører og forbrugere.
Privat aktør	Tilskyndelse til tilpasning til marked og nye produkter. Kan give mere vejledning. Større frihedsgrader.	Risiko for mangel på objektivitet. Kommercielle sider kan have svært ved at styre leverandører.

Figur 11: Opsummering af fordele og ulemper ved hhv. offentlig og privat placering af elpristavlen.

Følgegruppen

Generelt er det opfattelsen blandt de interviewede aktører, at den følgegruppe, som har rådgivet Dansk Energi med hensyn til drift og udvikling af elpristavlen, har fungeret godt. Flere har fremhævet, at uanset hvilken model for organisation af elpristavlen, som vælges fremadrettet, vil det være en god idé at bevare følgegruppen som en bredt sammensat gruppe af interessenter, der kan give anbefalinger til operatøren af elpristavlen.

Mulige placeringer af elpristavlen

I det følgende er gennemgået de fordele og ulemper ved placering af elpristavlen hos forskellige myndigheder/organisationer, som blandt andet er kommet til udtryk ved de interviews, som er gennemført i forbindelse med analysen.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	Placering af elpristavlen i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST) vil have den fordel, at styrelsen er en offentlig myndighed og dermed har høj troværdighed. Imidlertid vil opgaven ligge uden for styrelsens kerneopgaver, og KFST ville i givet fald skulle oparbejde markedskendskab og kontakt til leverandører/forbrugere.
Energitilsynet	Ligesom KFST er Energitilsynet en offentlig myndighed med de fordele, dette indebærer. Drift af elpristavlen ville samtidig ligge tæt på tilsynets kerneopgaver, som bl.a. omfatter indhentning af data fra aktørerne på elmarkedet. En aktør stiller spørgsmål om placering af elpristavlen hos Energitilsynet passer med rollen som tilsyn og klageinstans på elforsyningsområdet.
Energinet.dk	Energinet.dk er en selvstændig offentlig virksomhed ejet af den danske stat, som varetager en del myndighedsopgaver. Energinet.dk har en placering tæt på elmarkedet og driver gasprisportalen, Gasprisguiden. Driften af Gasprisguiden opfattes dog ikke som en kerneopgave. Energinet.dk har tæt kontakt til leverandører, men ikke forbrugere. Erfaringerne med Gasprisguiden er ikke entydigt positive – der har været lille interesse og opmærksomhed.
Dansk Energi	Dansk Energi har selvsagt god kontakt til leverandørerne og kender markedet godt. Men som brancheorganisation kan Dansk Energi have en potentiel interessekonflikt mellem at repræsentere sine medlemmer og varetage objektiv forbrugerinformation. Dansk Energi har ekspertisen i driften af tavlen pga. sit hidtidige ejerskab. Dansk Energi har peget på at elpristavlen fremover bør drives af en uafhængig aktør.

Forbrugerrådet Forbrugerrådet vil antagelig have samme troværdighed i forbrugernes øjne som en myndighed og vil have en naturlig interesse i at opdatere og udvikle elpristavlen. Forbrugerrådet har lang erfaring med at kommunikere med forbrugere bl.a. via hjemmesider, men har ikke tæt kontakt til leverandørsiden.

Kommerciel operatør En kommerciel aktør vil kunne drive elpristavlen, men det er afgørende, at elpristavlen drives efter objektive kriterier. Eksempelvis bør leverandørerne ikke kunne købe sig til en bedre eller mere synlig placering på tavlen. Det er spørgsmålet, om en kommerciel operatør vil have tilstrækkelig motivation og kræfter til at forfølge leverandører, der ikke følger reglerne.

Flere elpristavler

I flere andre lande, bl.a. Sverige, UK, Holland og Tyskland er der som nævnt adskillige portaler med sammenligninger af pristilbud på el. Principielt er der ikke noget til hinder for, at der findes flere prissammenligningssider i Danmark. Et eksempel på en dansk kommerciel side er www.skiftel.dk. Kommercielle sider har ikke adgang til de rå-data, som elpristavlen baseres på. Ifølge Dansk Energi er man behjælpelig med basisinformation såsom sammenhængen mellem postnummer og forsyningsområder, men en kommerciel side skal kontakte leverandørerne for at få tilladelse til at bruge prisdata.

Opdeling af elpristavlen

Det ligger uden for rammerne af denne analyse at anbefale en bestemt model. Men til brug for de videre overvejelser kunne man tage i betragtning, at elpristavlen består af to ret forskellige dele:

- Databasen med tilbud (og vedligeholdelsen af denne) og
- Brugerfladen/hjemmesiden med præsentation af tilbud og vejledninger for brugeren.

Begge dele varetages i dag af Dansk Energi. Én mulighed for fremtidig organisering er at adskille databasen (og vedligeholdelsen af denne) og brugerfladen/hjemmesiden. En opdeling kunne medvirke til kontinuitet i databasens drift og mere dynamik i forhold til brugeroverfladen, som alligevel bør opdateres jævnligt. Hjemmesidedelen kunne udbydes periodisk. Det kunne kræves at programmering skete i en form, som var nemt at videregive. En opdeling vil kræve god koordinering mellem de to dele.

Vigtigt at alle tilbud vises Det foreslås, at elpristavlen under alle omstændigheder opretholdes som en side, hvor alle tilbud vises. Fokusgruppeinterviews viste, at man lægger vægt på troværdig og neutral information. Dette vurderes at være særligt vigtigt i et

marked, som ikke er udviklet, og hvor mange kunder optræder for første gang.

Synergi med Gasprisguiden

I udlandet er det ret udbredt, at portaler omfatter både el- og gasleverandører. Det vil sige, at man kan vælge elleverandør og gasleverandør via den samme portal.

Herhjemme er el og gas adskilte i henholdsvis elpristavlen og Energinet.dk's Gasprisguiden. Det kunne overvejes, om der ikke vil være synergigevinster ved at lægge dem sammen. Dertil kommer, at nogle leverandører, som både sælger el og gas, kan have en interesse i at udbyde kombinerede produkter, hvor der ydes rabat, hvis man køber både el og gas. Denne type produkter kunne lettere synliggøres på en fælles el- og gasportal.

Under alle omstændigheder kunne det overvejes at indføre samme interface på elpristavlen og gasprisguiden, således at der opnås genkendelighed for forbrugere, som er aktive i deres leverandørvalg på både el- og gasmarkedet.